

Besluit van ..... , houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met het onder voorwaarden toestaan van het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest (Besluit bovengronds aanwenden runderdrijfmest)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van [DATUM] nr. WJZ/58953140, gedaan mede namens Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat

Gelet op artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van ..... nr. ....);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van [DATUM] nr. 00000, uitgebracht mede namens Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

In het Besluit activiteiten leefomgeving worden na artikel 4.1199 twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 4.1199a (lucht: bovengronds aanwenden runderdrijfmest)

Tot bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip is artikel 4.1199, eerste lid, niet van toepassing bij het op of in de bodem brengen van drijfmest afkomstig van runderen uit de diercategorieën met de diernummers 100, 101, 102, 104 of 120, als bedoeld in bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, als:

- a. de drijfmest afkomstig is van de activiteit houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf, bedoeld in paragraaf 4.82, en de drijfmest wordt aangewend door degene die de landbouwhuisdieren houdt;
- b. de drijfmest wordt aangewend op grasland dat in gebruik is bij degene die de landbouwhuisdieren houdt;
- c. de drijfmest niet wordt aangewend binnen een afstand van ten minste 200 cm vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam; en
- d. het aanwenden van drijfmest voldoet aan de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Artikel 4.1199b (lucht: melden bovengronds aanwenden runderdrijfmest)

1. Het is verboden runderdrijfmest aan te wenden op een wijze als bedoeld in artikel 4.1199a zonder dit uiterlijk op 1 februari van het jaar waarin de drijfmest wordt aangewend te melden.
2. Een melding bevat een opgave van de begrenzing van de locatie waarop de runderdrijfmest wordt aangewend.
3. In afwijking van het eerste lid wordt in het kalenderjaar 2025 de melding gedaan uiterlijk op [DATUM] (plusminus twee weken na verwachte datum bekendmaking).

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst. Indien het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst, wordt uitgegeven na 15 februari 2025 treedt het in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en werkt het terug tot en met 16 februari 2025.

Artikel III

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit bovengronds aanwenden runderdrijfmest.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

NOTA VAN TOELICHTING

1. Doel en aanleiding

Dit wijzigingsbesluit heeft tot doel de regeling die is getroffen in de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023, zoals aangekondigd in de toelichting op die regeling, op te nemen in het stelsel van de Omgevingswet. De betreffende vrijstellingsregeling stond melkveebedrijven onder voorwaarden toe op het bedrijf geproduceerde runderdrijfmest, op eigen bedrijf, bovengronds aan te wenden. Dit in tegenstelling tot de algemene verplichting tot het emissiearm aanwenden van dierlijke mest, welke gesteld is om te voldoen aan de NEC-richtlijn en te voldoen aan de kritische depositiewaarden van de Natura 2000 gebieden, aangewezen op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De bovengenoemde vrijstellingsregeling vormde een voortzetting van de vrijstellingsregelingen voor bovengronds aanwenden van runderdrijfmest over de perioden 2014 (Stcrt. 2014, 5213), 2015-2016 (Stcrt. 2015, 4198) en 2017-2018 (Stcrt. 2017, 3621)

Deze vrijstellingsregelingen zijn destijds ingevoerd naar aanleiding van de motie van Van Gerven c.s. (*Kamerstukken II* 2012/13, 33037, nr. 68) in 2013 en waren bedoeld voor een kleine groep boeren die voldeden aan de voorwaarden zoals die golden voor het certificaat van de Vereniging tot Behoud van Boer en Milieu (hierna: VBBM) en de Vereniging Noordelijke Friese Wouden (hierna: NFW). In het kader van het rechtsgelijkheidsbeginsel kon deze vrijstelling echter niet voor een selecte groep worden verleend en is derhalve een aantal algemene voorwaarden voor deelname gesteld. Het aantal deelnemende bedrijven is daarmee groter geworden dan alleen de groep boeren met het certificaat. De periode van vrijstelling was bedoeld voor vervolgonderzoek en doorontwikkeling. Deze keuze is toegelicht in een brief aan de Tweede Kamer van 5 februari 2014 (*Kamerstukken II* 2013/14, 33037, nr. 86).

In de met algemene stemmen aangenomen motie van De Groot en Futselaar (*Kamerstukken II* 2017/18, 21501-32, nr. 1115) van 2018, werd de regering verzocht de vrijstelling met vijf jaar te verlengen teneinde deze periode te gebruiken voor vervolgonderzoek en doorontwikkeling. Het onderzoek dat invulling geeft aan deze motie, is echter nog niet afgerond. Dit omdat er tijd nodig was om tot een breed gedragen onderzoeksopzet te komen en er meerdere jaren aan data nodig is om conclusies te kunnen trekken. Om die reden is het gewenst de vrijstelling nog verder te verlengen.

In de brief aan de Tweede Kamer van 24 januari 2024 (*Kamerstukken II* 2023/2024, 33037, nr. 527) is aangegeven dat het onder de nieuwe Omgevingswet niet mogelijk is om opnieuw een vrijstelling te verlenen omdat het stelsel van de Omgevingswet de minister die mogelijkheid niet biedt. Omdat het niet mogelijk was het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest voor het uitrijseizoen van 2024 wettelijk te regelen, is voor het jaar 2024 dit bovengronds aanwenden gedoogd onder de voorwaarden van de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023. In de brief is tevens aangegeven dat een verlenging van twee jaar opportuun is vanwege het onderzoek dat loopt naar de bredere effecten van het onder voorwaarden bovengronds aanwenden van runderdrijfmest, waarvan de resultaten in 2025 worden verwacht. Om verlenging tot dat tijdstip mogelijk te maken is het nodig om het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest in het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) op te nemen. Dit besluit ziet daarop. Nadat de resultaten van het onderzoek bekend zijn geworden, zal worden beoordeeld of de uitzondering voor het niet emissiearm aanwenden van runderdrijfmest ook na 2025 blijft bestaan en zo ja, onder welke voorwaarden dat zal zijn. In het besluit is geen einddatum opgenomen. Reden daarvoor is dat niet bekend is wanneer in het jaar 2025 de resultaten van het onderzoek beschikbaar komen en het bij een positief resultaat wenselijk is de mogelijkheid voor het aanwenden van runderdrijfmest ononderbroken voort te zetten. Daarom is flexibiliteit nodig is met betrekking periode waarvoor de uitzondering geldt. In dit besluit is daarom geen einddatum opgenomen, maar is wel opgenomen dat de regeling geldt tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

2. Wijzigingen

De uitzondering die in de onderhavige wijziging van het Bal is opgenomen en de voorwaarden waaronder van de uitzondering gebruikt gemaakt kan worden (deels via de onderhavige wijziging opgenomen in het Bal, deels in de Omgevingsregeling), zijn materieel gelijk aan de regeling in de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023. In het eerste lid van artikel 4.1199 is bepaald dat met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht bij het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen wordt voldaan aan het BBT-document emissiearm aanwenden. In dat document is aangegeven wat de best beschikbare technieken zijn voor het emissiearm aanwenden van mest. Gedacht kan worden aan technieken waarmee drijfmest in sleufjes of kuiltjes in de grond wordt gebracht. Met dit wijzigingsbesluit is daarop, middels een nieuw artikel 4.1199a een uitzondering gemaakt. Bij het op of in de bodem brengen van runderdrijfmest kan onder voorwaarden worden afgeweken van het eerste lid. De uitzondering die is opgenomen in artikel 4.1199a is alleen van toepassing als het gaat om drijfmest afkomstig van runderen uit de diercategorieën met de diernummers 100, 101, 102, 104 of 120, als bedoeld in bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Naast het feit dat de drijfmest afkomstig moet zijn van runderen uit de genoemde diercategorieën, geldt als eis dat de drijfmest geproduceerd moet zijn op het bedrijf van degene die de mest aanwendt of laat aanwenden (onderdeel a) en uitsluitend mag worden aangewend op grasland dat in gebruik is bij degene die de runderen houdt (onderdeel b).

Om te voorkomen dat bij het bovengronds aanwenden van de drijfmest het oppervlaktewater wordt verontreinigd, is in onderdeel c, bepaald dat de drijfmest niet mag worden aangewend binnen een afstand van ten minste 200 cm vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam. De hier bepaalde afstand geldt onverminderd het bepaalde in artikel 4.1199c ten aanzien van de afmetingen van de bufferstroken. Als de ter plaatse aan te houden bufferstrook breder is dan 200 cm, dient de in artikel 4.1199c bepaalde breedte van de bufferstrook aan te worden gehouden. Indien de aan te houden bufferstrook smaller is dan 200 cm geldt op grond van onderdeel c, niettemin dat de drijfmest niet mag worden aangewend binnen een afstand van 200 cm vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam.

Naast deze algemene voorwaarden zal, alvorens de runderdrijfmest niet emissiearm op de bodem mag worden gebracht, ook moeten worden voldaan aan de in de Omgevingsregeling hierover opgenomen voorwaarden en voorschriften (onderdeel d). De voorwaarden en voorschriften in de Omgevingsregeling zien op het gebruik van de runderdrijfmest en op de bedrijfsvoering. Daarnaast bevat de Omgevingsregeling enkele administratieve verplichtingen.

In het nieuwe artikel 4.1199b is een meldplicht opgenomen voor het aanwenden van runderdrijfmest op een wijze als bedoeld in artikel 4.1199a. Als de runderdrijfmest op de daar beschreven wijze gaat worden aangewend, moet dit jaarlijks uiterlijk op 1 februari bij de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur worden gemeld. Er is niet gekozen voor een informatieplicht maar voor een meldplicht. Reden daarvoor is dat het aanwenden van drijfmest op een andere wijze dan beschreven in het BBT document in beginsel verboden is en het na het aanwenden van de drijfmest voor de handhavers moeilijk te controleren hoe de mest is aangewend. Uit de keuze voor een meldplicht volgt dat indien de landbouwer niet uiterlijk op 1 februari van het kalenderjaar waarin de drijfmest wordt aangewend op een wijze als bedoeld in artikel 4.1199a meldt waar de mest wordt aangewend, deze vorm van mestaanwending verboden is en er dus niet slechts sprake is van schending een van informatieverplichting.

Voor het kalenderjaar 2025 geldt een afwijkende regeling. De melding dient in het kalenderjaar 2025 voor [DATUM] bij de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur te zijn gedaan. Reden voor deze afwijkende datum is dat het onderhavige besluit op 1 februari 2025 nog niet was vastgesteld en een verplichting tot melden niet met terugwerkende kracht kan worden opgelegd.

3. Regeldruk

Omdat de uitzondering waarin dit besluit voorziet, materieel niet verschilt van de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023 wordt geen verschil in regeldrukkosten verwacht ten opzichte van die van de vrijstellingsregeling. Verwezen wordt dan ook naar paragraaf 4.1 van de toelichting op die vrijstellingsregeling.

4. Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoetsen

Omdat de uitzondering waarin dit besluit voorziet, materieel niet verschilt van de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023 zijn er geen effecten op de uitvoering en handhaving voorzien.

[VERWERKEN UHT]

5. Milieueffecten

De milieueffecten van deze specifieke manier van bedrijfsvoering zijn deels nog onderwerp van onderzoek en kunnen zowel positief als negatief uitpakken. Het is bijvoorbeeld bekend dat de lachgasemissie bij aanwending hoger is bij de emissiearme technieken dan bij bovengrondse aanwending.

Voor wat betreft de ammoniakemissie is bekend dat de die bij breedwerpig bovengronds aanwenden van runderdrijfmest fors hoger is dan bij aanwending met een emissiearme techniek zoals het in sleufjes aanbrengen in de bodem (74% van de ammoniumstikstof gaat hierbij in de gangbare situatie verloren naar de lucht, ten opzichte van 19% bij het emissiearm aanwenden). Een werkgroep van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet concludeerde eerder dat met de duurzaamheidsvoorwaarden uit het certificaat van VBBM (waarop de voorwaarden in de vrijstellingsregeling zijn gebaseerd) weliswaar een reductie van de ammoniakemissie kan worden verkregen, maar dat met deze criteria niet wordt geborgd dat de ammoniakemissie bij bovengrondse toediening gereduceerd wordt tot het niveau van emissiearme aanwending¹. Ook is door een werkgroep van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) modelmatig berekend dat de gemiddelde emissiefactor voor bovengrondse breedwerpige mesttoediening gemiddeld 68% van het totaal ammoniakaal stikstof (TAN) voor de VBBM-bedrijven en 69% voor de NFW bedrijven was, en dat de ammoniakemissie per ton melk op de VBBM- en NFW-bedrijven gemiddeld respectievelijk ongeveer 90% en 70% hoger is dan op een gemiddeld melkveebedrijf in noordwest Nederland dat gebruik maakt van een sleufkouter of sleepvoet².

6. Consultatie

PM

7. Voorhang

Het ontwerp van het wijzigingsbesluit Bal is [DATUM] aan beide kamers der Staten-Generaal gezonden in het kader van de voorhang. De voorhangperiode liep van [DATUM] tot en met [DATUM]. Deze voorhang van vier weken heeft [WEL/NIET] niet geleid tot reacties uit de Kamers.

8. Inwerkingtreding en vaste verandermomenten

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst. Voor het geval het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst, wordt uitgegeven na 15 februari 2025 voorziet artikel II in terugwerkende kracht tot en met 16 februari 2025. Reden hiervoor is dat drijfmest vanaf 16 februari mag worden aangewend op grasland en het zonder terugwerkende kracht voor landbouwers onmogelijk wordt om de bestaande praktijk van niet-emissiearme aanwending vanaf de start van het mestuitrijseizoen in het jaar 2025 voort te zetten.

---

¹ S. Tamminga, L. Šebek, W. Bussink, J. Huijsmans, A. van Pul en G. Velthof. Maatregelen om ammoniakemissie bij bovengronds toedienen van mest te beperken. 21 januari 2009

² Commissie Deskundigen Meststoffenwet. Review Ammoniakemissie in de praktijkproef "bovengrondse aanwending van drijfmest" 30 november 2011